

TLAČOVÁ SPRÁVA

Mestá sú čoraz rozmanitejšie, počet cudzincov narastá. Treba sa tomu prispôbiť

Trnava, 3. marca 2021 – Integrácia je predovšetkým o spájaní sa. Je dôležité, aby mestá a samosprávy uľahčili cudzincom začleňovanie sa a udomácnovanie. Cudzinci by sa mali cítiť vítaní. Aj tieto slová odzneli z úst zástupcov miest zapojených do projektu KapaCITY, na záverečnej online konferencii k nemu. Počas dvoch dní si odborníci z neziskových organizácií, predstavitelia samospráv, od nás aj zo zahraničia, a ďalší relevantní aktéri vymieňali svoje skúsenosti a poznatky z oblasti integrácie cudzincov na lokálnej úrovni.

Projekt KapaCITY pomáhal samosprávam s budovaním ich kapacít pri poskytovaní služieb cudzincom, pri komunikácii s nimi a ich úspešnom začlenení. Recepty na úspešnú integráciu, ktoré vyplynuli zo záverečnej konferencie KapaCITY, zahŕňajú, najmä:

1. S cudzincami treba rátať ako s bežnou súčasťou obyvateľstva, začleniť ich do plánovania a miestnych politík.
2. Nezabúdať, že nerozumejú dobre po slovensky a informácie pre obyvateľov komunikovať aj minimálne v anglickom a ruskom jazyku.
3. Určiť kontaktnú osobu alebo miesto pre cudzincov, spolupracovať s kultúrnymi mediátormi a komunitnými tlmočníkmi pri poskytovaní služieb.
4. Nebáť sa o cudzincoch a cudzinkách proaktívne komunikovať.
5. Vytvoriť príležitosti pre učenie sa slovenčiny pre deti aj pre dospelých.

K záverom tohto stretnutia patrí aj niekoľko podnetov ako zlepšiť podmienky pre samosprávy v tejto oblasti. „Zo strany centrálnych štátnych politik je potrebné podporiť samosprávy finančne, zriadením finančného mechanizmu na realizáciu opatrení integračnej politiky na národnej úrovni a v národných programoch fondov EÚ vyčleniť časť prostriedkov výslovne na realizáciu integračných opatrení samosprávami. Zároveň je potrebné pri prerozdeľovaní výnosu z dane z príjmu jednotlivým samosprávam zohľadniť aj počet cudzincov s prechodným pobytom, ktorí v obci žijú. A v neposlednom rade by bolo vhodné inštitucionalizovať komunitné tlmočenie a interkultúrnu prácu,“ zdôraznila riaditeľka Ligy za ľudské práva Barbora Meššová.

Ako dodala, v rámci projektu KapaCITY vzniklo viacero zaujímavých projektov, ktoré posúvajú tému začleňovania cudzincov výrazne dopredu a v budúcnosti môžu napomôcť tomu, aby sa aj iné samosprávy na Slovensku vážnejšie zapojili do integrácie zahraničných obyvateľov našich miest.

„Počet cudzincov u nás narastá, mestá sú čoraz rozmanitejšie. Už nie sme len tranzitnou krajinou, viac než 150-tisíc cudzincov sa tu rozhodlo žiť. Pritom len 61 % samospráv vie koľko cudzincov žije na ich území. Nepoznajú však podrobnosti o nich a nepracujú s nimi. V lokálnych politikách tak zostávajú neviditeľnými, neberú sa do úvahy ich špecifické potreby,“ uviedla Elena Gallova Kriglerová z Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK). Cudzinci však, bez ohľadu na druh a účel pobytu žijú bežným životom ako každý iný obyvateľ obce či kraja. Majú svoje potreby, ocitajú sa v rôznych životných situáciách. I keď každý cudzinec nie je automaticky aj obyvateľom, legislatíva s nimi počíta v rôznych oblastiach, kde má kompetencie aj samospráva.

Pobytová legislatíva Slovenska je pomerne prísna. „Aby bol vôbec cudzincom udelený nejaký druh pobytu, musia preukázať splnenie všeobecných podmienok, ako je napríklad finančná a hmotná sebestačnosť, zabezpečenie ubytovania, zdravotné poistenie. Ak by sa cudzinec stal záťažou pre systém pomoci v hmotnej núdzi, je to dôvod, pre ktorý by mu bol jeho pobyt zrušený. Cudzinec musí taktiež počas celého pobytu spĺňať účel, na ktorý mu bol pobyt udelený. Napríklad, ak má cudzinec udelený prechodný pobyt za účelom zamestnania, podnikania či štúdia a pre svoj dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav by tento účel neplnil, jeho pobyt by bol tiež zrušený. Treba povedať, že ekonomicky činní cudzinci sú povinní platiť rovnaké odvody do systému sociálneho či zdravotného poistenia a dane. Na druhej strane, pri vzniku nejakej životnej situácie je ich právo na výplatu určitej dávky obmedzené. Napríklad cudzinci s prechodným pobytom nemajú nárok na dávku v nezamestnanosti alebo po ukončení pobytu a ich návratu do krajiny pôvodu im nemusí byť vyplácaný dôchodok zo Slovenska, ak s danou krajinou nemáme uzatvorenú medzinárodnú zmluvu,“ upozornila Dáša Vranka Knošková z občianskeho združenia Marginal.

Na čo by sa teda mali sústrediť samosprávy v budúcnosti? Na to, aby sa priblížili k menšinovým komunitám v meste, a to odstraňovaním bariér v komunikácii a prístupe k informáciám a službám samospráv. Na druhej strane je však potrebné priblížiť týchto ľudí majoritnému obyvateľstvu a dávať všetkým najavo, že sú rešpektovanou súčasťou mesta.

„Na to, aby sa to podarilo sú potrebné tri základné podmienky: politická vôľa, spoločenská potreba a vlastné kapacity. V neďalekom Brne sa všetky tieto podmienky stretli, a pri podobnom zložení cudzincov ako má v súčasnosti napríklad Bratislava, sa im podarilo cudzineckú agendu veľmi dobre nastaviť. U nás zatiaľ vždy niečo chýba. Buď je to politická vôľa alebo na to nie sú kapacity, alebo to ešte nie je vnímané ako urgentné a potrebné riešiť. Ale verím, že projekt KapaCITY nastavil nový pohľad do všetkých spomínaných oblastí a prinesie zmenu,“ zhodnotila Nina Galanská z Nadácie Milana Šimečku.

Podľa slov Lenky Šafránkovej Pavlíčkovej zo spomínaného brnenského magistrátu ich prístup k integrácii je nový v tom, že „sa nezameriavame na cudzincov ani na našincov, ale na vzťah medzi nimi, ide o tzv. diversity management“. Ako doplnil ďalší zo zahraničných hostí konferencie, Jan Janoušek z pražského magistrátu: „Podmienkou efektívnej a systematickej integrácie cudzincov je prierezovosť. Preto bolo kľúčovým vytvorenie inštitucionálneho zázemia - základných dokumentov a samostatného odboru, ktorý je koordinátorom všetkých aktivít naprieč celým úradom.“

Na druhej strane sú tu aj otázky participácie cudzincov na miestnej úrovni, či možnosti neformálnej komunikácie medzi samosprávami a komunitami zahraničných občanov. V tejto súvislosti patrí medzi prvé kroky mesta Trnava napríklad zapojenie sa do projektu Univerzity Komenského v Bratislave, Public Service Interpreting and Translation – Inclusion of Minority Languages, v rámci ktorého by chceli uskutočňovať tlmočenie a preklady potrebné pre výstupy mesta smerom k cudzincom žijúcim na ich území. Prax totiž ukazuje, že jazyková bariéra je tou prvou a základnou, ktorú treba prekonať, takže by sa chceli zamerať na cudzojazyčné výstupy. Zároveň je pripravený komunitný plán, ktorý by mali mestskí poslanci prerokovať už tento mesiac a v spolupráci s regionálnym rádiom napríklad predstavovali cudzincov, ktorí v Trnave žijú.

Hlavné je nebáť sa tejto témy, komunikovať dlhodobo a proaktívne a v neposlednom rade budovať pozitívne postoje verejnosti v spolupráci s relevantnými partnermi, a to naprieč celým spektrom organizácií, ktorých sa táto téma týka. To je správna cesta k pozitívnej zmene vnímania témy migrácie a integrácie cudzincov v celej spoločnosti.

KONTAKT PRE MÉDIÁ:

Barbora Meššová, riaditeľka Ligy za ľudské práva
e-mail: messova@hrl.sk, tel. č.: +421 915 144 375
www.hrl.sk